

V uchu velryby

Dorota Václavíková

Neustálý stres, informační zahlcení, neschopnost vystoupit alespoň na chvíli z neustálého přísunu informací a vjemů a z toho pramenící neurozy jsou produktem dnešní doby. S tím souvisejí i „kolaterální škody“ nejen na psychice jednotlivce, ale i na těle celé společnosti.

Snaha o jisté zpomalení, ztišení, obrat k sobě samé/mu je odvrácenou stranou téže mince. K tomu slouží různé techniky a procedury mající za účel navracet nám psychické zdraví a vyrovnanost. Jednou z nich je tzv. duševní ponor, kdy se člověk během terapie noří do svého nitra za hlubším sebepoznáním.

K této terapeutické technice našla diplomantka analogii ve fyzickém světě sportovního potápění, kdy se během tzv. freedivingu snaží potápěči/ky ponořit co nejhlouběji, nebo na co nejdelší dobu zadržet dech.

Pro úspěšné zvládnutí jak duševního ponoru, tak i freedivingu je potřeba striktně dodržovat daná pravidla, aby nedošlo k psychické či fyzické újmě na zdraví.

Studentka představuje dílo, které slouží jako metafora společná oběma těmto technikám. Pro toto sebepoznávání vytvořila čistě uměleckými prostředky „stage“ svého druhu. Jedná se o velkorysou imerzivní instalaci, která pohltí diváctvo ve znejasněném, temném a oponami traktovaném prostoru s vynořujícími se jednotlivými komponenty díla.

Úvodní voiceover slouží jako „návod k použití“ celé instalace. Zdařile dvojznačně popisuje obě části metafory – jak duševní, tak i fyzickou možnost ponoru – a vytyčuje daná pravidla. Diváci/čky jsou následně vybídnuti k nasazení si závaží, které jim navodí fyzicky odlišný zážitek prožívání váhy vlastního těla. Dále mají možnost vznášet se virtuálním prostředím ponoru do hloubky vodní nádrže, nebo se naopak oddat kontemlování při pohledu zespodu na vodní hladinu.

Diváctvo během percepce díla pracuje se svým vlastním tělem, nejen díky závaží na krku, ale i díky vlastnímu pohybu prostorem a různými požadavky na polohu těla při sledování jednotlivých částí díla. Kromě digitálních technologií využívá autorka i rukodělně barvené velkoplošné textilie, které jsou součástí prostorového řešení.

Za velký klad práce považuji její směřování pozornosti směrem k diváctvu. Sama práce se drží zpět, nedominuje, soustředí se na návštěvnický prožitek a budování smyslu díla v samotných diváčkách a divácích.

Celá práce chytře a citlivě kombinuje dvě polohy „potápění“, je jejich pochopitelnou, ale ne prvoplánovou metaforou. Pracuje se scéničností, současně využívá digitální technologie. Je hravá, ale vážná. Technická a poetická. Komunikativní.

Diplomovou práci považuji za velice kvalitní a dobře zvládnutou, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím známkou 1 - výborně.

V Praze, 4. 6. 2025

doc. MgA. Tomáš Svoboda, Ph.D.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Svoboda', written in a cursive style.